

۱— در این یادداشت ها به کدام عناصر و جنبه های فرهنگی دو مکان اشاره شده است؟ توضیح دهید و آنها را مقایسه کنید.

زبان و دین

۲— چه عواملی موجب می شود مکان های مورد بازدید این دو گردشگر را دو ناحیه فرهنگی جدا از هم بدانیم؟

تفاوت زبان و دین دو کشور چین و ایتالیا در دومتن مشاهده می شود.

۱- فعالیت شماره ۱ و ۲، مهارت های نقشه خوانی را انجام دهید.

این فعالیت را در صفحه ۸۲ انجام دهید.

۲— چرا سه زبان چینی، انگلیسی و اسپانیایی از پرمتکلم ترین زبان های جهان محسوب می شوند؟ برای هر مورد، دلیل بیاورید.

زبان چینی: زیرا بیش از ۱ میلیارد نفر متکلم دارد.

زبان انگلیسی: زیرا زبان علمی دنیاست و در دنیا برای انجام فعالیت های علمی به این زبان نیاز است.

زبان اسپانیایی: زیرا قبلا کشور اسپانیا استعمارگر بود و در کشورهای تحت سلطه خود زبان اسپانیایی را رواج داده است.

۱- آیا ممکن است زبان ها نیز مانند گونه های زیستی در خطر انقراض قرار بگیرند؟ چه عواملی موجب از بین رفتن زبان ها می شود؟

بله زبان ها مانند گونه های زیستی در خطر انقراض می باشند. عوامل مختلفی موجب از بین رفتن زبان ها می شود مانند رشد و گسترش ارتباطات در دنیا و پدیده جهانی شدن.

از بین رفتن یک گویش محلی و یک زبان قومی، به تنهایی رنج آور و تأسف برانگیز است اما دردناک تر، آن است که از میان رفتن یک زبان یا یک گویش، مساوی است با از بین رفتن یک تاریخ و فرهنگ شفاهی یک قوم و یک ملت.

پیش بینی می شود که نصف زبان های هنوز زنده دنیا - بیشتر زبان هایی که ثبت نشده، نانوشته و خارج از اجتماع خود ناشناخته اند - تا پایان قرن آینده از بین بروند.

۲- چرا حفظ تنوع زبان ها مهم است؟

زبان ها در هر ناحیه و کشور جزئی از هویت آن کشور و ناحیه می باشد و باید این هویت حفظ شود.

دلایل محکمی اعم از دلایل سیاسی، آموزشی تحصیلی، علمی و فرهنگی وجود دارد که زبان های در خطر انقراض را نجات بدهیم و زبان های کمتر قدرتمند را تقویت کنیم؛

یک دلیل سراسر است از منظر عدالت و حقوق اقلیت است؛ همیشه قدرتمند، زبان خود را به بی قدرت تحمیل می کند؛ با به رسمیت شناختن زبان های کم قدرت، آنها نیز رو به سوی توانمندی می روند و آن گاه رابطه های برابتری میان گویشوران زبان های گوناگون برقرار می شود. برای بعضی نیازها یک گروه مجبور به یادگیری زبان گروه دیگر می شوند و برای نیازهای دیگر بالعکس.

دلیل دیگر این است که هر زبانی مخزنی از تاریخ، ادبیات، دانش و خرد در خود دارد که با از دست رفتن هر کدام، فرهنگ و تمدن عمومی بشر به درجاتی فقیرتر می شود. (ممکن است

حوزه مورد علاقه شما مربوط به تکنولوژی‌های مدرن باشد و تمام نیازتان را در حوزه زبان‌های قدرتمند به راحتی پیدا کنید و نیازی به مخزن دانش زبان‌های ضعیف نداشته باشید. اما خودخواهی را کنار بگذارید. برای محققانی که به دریافت و پردازش مفاهیم - مثلاً مفهوم رنگ - در گیرنده‌های حسی انسان و نمود آن در مفهوم‌سازی ذهن علاقه دارند، یافته‌ها یا داده‌هایی از تک تک زبان‌های دنیا ارزشمند و روشنگرانه است.

از سوی دیگر، کودکان وقتی به زبان مادری آموزش ببینند، بازده آموزشی‌شان بسیار بالاتر است، و البته حکومت‌ها اغلب، آنقدر درگیر تبلیغات و همسان‌سازی هستند که این حق اولیه را نادیده می‌گیرند.

چندزبانگی به رشد شناختی افراد و اجتماعات کمک می‌کند و به طور بالقوه ظرفیت همدلی و آزاداندیشی را در افراد و گروه‌ها تقویت می‌کند.

یک دلیل روانشناختی اجتماعی هم وجود دارد. پیوستگی فرهنگی و زبانی حس اجتماعی افراد را تقویت می‌کند و گسست‌های زبانی که در مدت عمر یک فرد (و نه مثلاً در طول قرن‌ها) رخ بدهد به سرگردانی در حیات اجتماعی افراد منجر می‌شود. (نمونه این حس سرگردانی را در پیمان‌های کوچک در زندگی مهاجران شاهدیم. بیشتر مهاجران با این حس بیگانگی با فرزند آشنا هستند، بیگانگی‌ای که صرفاً به دلیل اختلاف سن نیست؛ بلکه ناشی از آن است که فرزند در زبانی متفاوت با زبان والدین، رشد کرده و آموزش دیده است.)

چندزبانگی به رشد شناختی افراد و اجتماعات کمک می‌کند و به طور بالقوه ظرفیت همدلی و آزاداندیشی را در افراد و گروه‌ها تقویت می‌کند. اما باید دانست که چندزبانگی بیشتر از آنکه به جمعیت محدودی از انسان‌ها که در مسیر تحصیلات عالی قرار گرفته و مختارانه زبان‌های گوناگون را آموخته‌اند ارجاع داده شود، بیشتر توصیف‌گر وضعیت میلیون‌ها انسان دیگری است که گزینه دیگری به جز آموزش به زبان‌های قدرتمند همسایه خود نداشته‌اند.

۳- الف) چرا جامعه ما به تأسیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی اقدام کرده است؟

ب) وظیفه این نهاد چیست؟

برنامه ریزی جهت نگهداری از زبان و ادب پارسی و حفظ زبان شیرین پارسی درمقابل گسترش دیگرزبان ها.

پ) چگونه می توان از اقدامات این نهاد حمایت و پشتیبانی کرد؟

اجرای برنامه های فرهنگستان زبان و ادب فارسی در رسانه های مختلف از جمله کتاب های درسی و صدا و سیما.

۴- الف) به نظر شما، از چه راه هایی می توان زبان فارسی را گسترش داد؟

- استفاده از زبان فارسی به شیوه درست در گروه ها و شبکه های مجازی

- یادگیری اشعار و متون ادب پارسی و استفاده از آنها در مجامع عمومی

ب) از چه راه هایی می توان زبان های قومی و محلی کشور ایران را تقویت کرد؟

فعالیت صفحه ۷۵

نمایشگاه عکس برپا کنید. با راهنمایی معلم یک مسابقه عکاسی اجرا کنید. افراد داوطلب از یک چشم انداز فرهنگی عکس بگیرند و در زیر هر تصویر درباره عناصری که در چشمانداز مشاهده میشود، توضیح مختصری بنویسند. تصاویر را به دیوار کلاس یا راهروی مدرسه نصب کنید. برای دو مورد از بهترین تصاویر، جایزه در نظر بگیرید.

این فعالیت را در مدرسه انجام دهید.

۱- با مطالعه نقشه نواحی فرهنگی جهان در صفحه قبل و پیش دانسته های خود، جاهای خالی را پر کنید.

این ناحیه شامل ، اروپای شمالی و غربی،
استرالیا و اقیانوسیه است.

امریکای شمالی

از ویژگی های این ناحیه، غلبه زبان و لاتین، سطوح
بالای صنعتی شدن، شهرنشینی و تجارت است. دین مردم
این ناحیه مسیحیت است (پروتستان و کاتولیک). دنیاگرایی
و کاهش اعتقاد به دین (سکولاریزم) در این ناحیه رواج دارد.

ژرمن

این ناحیه، روسیه و اروپای و مرکزی را دربرمی گیرد.

اروپای شرقی

اسلاوها به زیرشاخه های متعدد زبان اسلاویک و بالتو
اسلاویک*، صحبت می کنند. در این ناحیه، دین مسیحیت
شاخه غالب است. گروه های اقلیت مسلمان نیز در این
ناحیه زندگی می کنند. البته ماده گرایی* و کاهش اعتقاد به
دین به دلیل غلبه طولانی کمونیسم* در این ناحیه رواج دارد.
معماری سبک اسلاو در این ناحیه مشاهده می شود.

ارتدوکس

قلمرو وسیعی از قاره آسیا و شمال قاره را دربرمی گیرد.
به علاوه، دین اسلام در جنوب شرق آسیا در کشورهایی مانند
..... و مالزی گسترش یافته است.

افریقا

در این ناحیه، زبان‌ها، قومیت‌ها و فرهنگ‌های متعدد وجود دارد، اما غلبهٔ دین در زندگی اجتماعی، قوانین و باورها، موجب شکل‌گیری اشتراکات فرهنگی بسیاری شده است. مساجد از مهم‌ترین جلوه‌های معماری این ناحیهٔ وسیع‌اند.

(مطالعه موردی جهان اسلام را بخوانید.)

اسلام

این ناحیه، شامل افریقای مرکزی و است.

جنوب افریقا

قلمرو نژاد پوست است و فرهنگ آن ترکیبی از فرهنگ قبایل مختلف است و ادیان قبیله‌ای در این ناحیه وجود دارد؛ هرچند در دوران استعمارگری اروپا و آمریکا از دین تأثیر پذیرفته است. خانواده‌های زبانی متعددی در این ناحیه وجود دارد. معماری بومی این ناحیه برگرفته از شرایط طبیعی و آب و هوا، و متناسب با مصالح موجود در طبیعت است.

سیاه-مسیحیت

این ناحیه مشرق و جنوب و جنوب‌شرقی آسیا را در برمی‌گیرد.

خاستگاه دو تمدن بزرگ چین و بوده است.

هند

در هند، مذهب هندوئیسم غلبه دارد. هرچند مبدأ دین بودایی نیز کشور هند است اما این دین در شرق آسیا در ژاپن و کره جنوبی گسترش یافته است. تأثیرپذیری از این دو دین و زندگی روستایی متأثر از کشت و آب‌وهوای موسمی از دیگر اشتراکات این ناحیه است. غلبهٔ جلوه‌های طبیعت و استفاده از چوب و سقف‌های چند طبقه در معماری این نواحی مشاهده می‌شود.

برنج

این ناحیه شامل امریکای و است.

امریکای مرکزی و امریکای جنوبی

مذهب کاتولیک، که با مذاهب بومی و قبیله‌ای آمیخته شده، و همچنین زبان‌های دو کشور استعمارگر و در این ناحیه رواج دارد. به‌طور کلی، اقتصاد و فرهنگ این ناحیه، مشابه اروپای مدیترانه‌ای است.

اسپانیا-پرتغال

۲- با همفکری یکدیگر، یکی از نواحی فرهنگی جهان را روی نقشه انتخاب کنید و بر اساس معیارهایی، آن را به دو یا چند ناحیه فرهنگی خردتر تقسیم نمایید.

مثلا ناحیه فرهنگی اسلام را با توجه به نوع مذاهب می توان به دو ناحیه اصلی تقسیم کرد. ناحیه اهل تسنن و ناحیه شیعیان.

فعالیت صفحه ۸۲

۱- تصویر زیر، روستایی را در ایران نشان می‌دهد. این تصویر به کدام یک از موضوعات این درس مربوط است؟ برداشت خود را توضیح دهید.

این تصویر پخش سلسله مراتبی را در یک روستا نشان می‌دهد. محصولات کامپیوتری ابتدا وارد تهران و شهرهای بزرگ شد و سپس وارد شهرهای کوچک تر و سپس وارد روستاها گردید بنابراین پخش سلسله مراتبی را، این تصویر نمایش می‌دهد.

۲- با کاوش و بررسی در محل زندگی خود، چند پدیده، مانند نوع پوشاک، غذا، ورزش و رسوم، را که از نواحی دیگر ایران یا جهان به ناحیه زندگی شما منتقل شده است، شناسایی و در کلاس معرفی کنید.

موارد مختلف را شناسایی و در کلاس ارائه کنید.

۳- چه عواملی موجب پخش فرهنگی می شود؟ نام ببرید.

در دنیای امروز علاوه بر مهاجرت و دادوستد، گردشگری و جهانگردی، استفاده از انواع رسانه ها (کتاب و مجلات، تلویزیون و اینترنت و ...) و انقلاب در فناوری اطلاعات و ارتباطات، نقش مهمی در پخش فرهنگی دارند.

۴- به نظر شما، پخش فرهنگی در چه زمینه‌هایی مثبت و قابل قبول، و در چه زمینه‌هایی نامناسب و منفی است؟ نظر خود را با استدلال توضیح دهید.

پخش فرهنگی در بیشتر موارد در زمینه های علمی، فناوری و اقتصادی مناسب می باشد و در زمینه های فرهنگی و اجتماعی در بعضی از موارد (دین، مذهب، زبان، فرهنگ ها و قومیت ها، نوع لباس و پوشش و...) نامناسب می باشد زیرا موجب تغییر و حتی تخریب فرهنگ های بومی کشورهای می شود که پدیده پخش به آن نفوذ کرده است و در واقع فرهنگ کشور از مبداء پخش به دیگر کشورها منتقل می شود.

مهارت های جغرافیایی صفحه ۸۲

نقشه خوانی

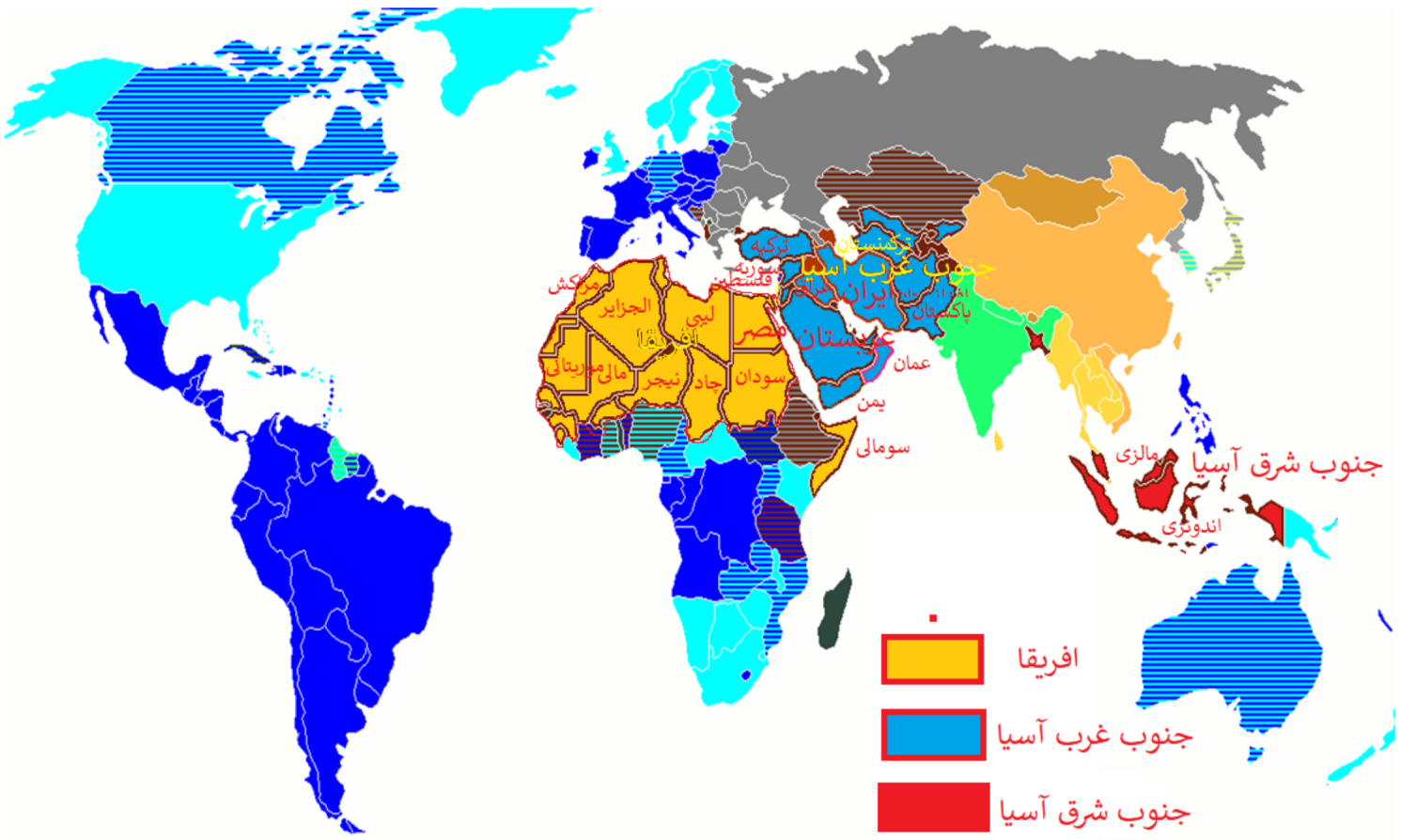
۱- با استفاده از نقشه پراکندگی خانواده های زبانی بگویید زبان های هندواروپایی در کدام قاره ها و کدام نواحی گسترده شده است.

اروپا- روسیه- امریکای شمالی- امریکای جنوبی- ایران- هند- پاکستان و افغانستان-
بنگلادش- استرالیا و نیوزلند

۲- با توجه به نقشه قلمرو کشورهای عربی زبان در صفحه ۷۱ و با مراجعه به یک اطلس، نام کشورها را روی نقشه کتاب بنویسید.

طرح نقشه (نقشه گنگ) جهان را از پیوست آخر کتاب کپی کنید. سپس با توجه به متن مطالعه موردی (،) ابا استفاده از یک اطلس، روی آن کشورهای جهان اسلام را رنگ کنید. نام کشورها را روی نقشه بنویسید. راهنمای مناسبی برای نقشه طراحی کنید و کشورهای مسلمان را در سه بخش افریقا، آسیای جنوب شرقی و آسیای جنوب غربی با سه رنگ مختلف نشان دهید.

تركمنستان
 قزاقستان
 ازبکستان
 تاجیکستان
 پاکستان
 عمان
 یمن
 سومالی
 الجزائر
 ليبيا
 مصر
 السودان
 حاد
 نيجر
 مالي
 موريتانيا
 جنوب شرق آسيا
 اندونيزي
 ماليزي